

Het gaat slecht met de Nederlandse natuur, maar er gloort ook hoop

NU.nl :: Invalid Date

Door stikstofvervuiling, verdroging en versnippering verkeert de Nederlandse natuur in de een-na-slechtste staat van de EU. Toch is herstel mogelijk, zeggen toonaangevende ecologen tegen NU.nl. Cruciaal is dat stikstof wordt teruggedrongen, maar ook dat landbouw en natuur weer samengaan. En daar wordt op steeds meer plekken werk van gemaakt.

De grote uitdaging, zo zeggen de ecologen, is dat we weer leren samenleven met de natuur. Hun droombeeld voor Nederland zijn geen grote afgesloten natuurgebieden, maar is een landschap waarin natuur, landbouw en menselijke bewoning samengaan. Dat landschap heeft Nederland vele eeuwen gehad, en is pas in de twintigste eeuw verdwenen.

"Ons geschetste droombeeld ligt vaak in het verleden, niet in de toekomst", zegt hoogleraar plantenecologie Hans de Kroon van de Radboud Universiteit in Nijmegen. "Maar de natuur uit het verleden komt niet meer terug."

De Kroon belandde in 2017 in de internationale spotlights met een schokkende studie over de achteruitgang van insecten. Ruim driekwart verdween in slechts 27 jaar tijd. Insecten vormen samen met wilde planten de basis voor de ecologie. Beleven we een volledige ineenstorting van het natuurlijke leven?

Dijken kunnen nieuwe bloemenweides worden

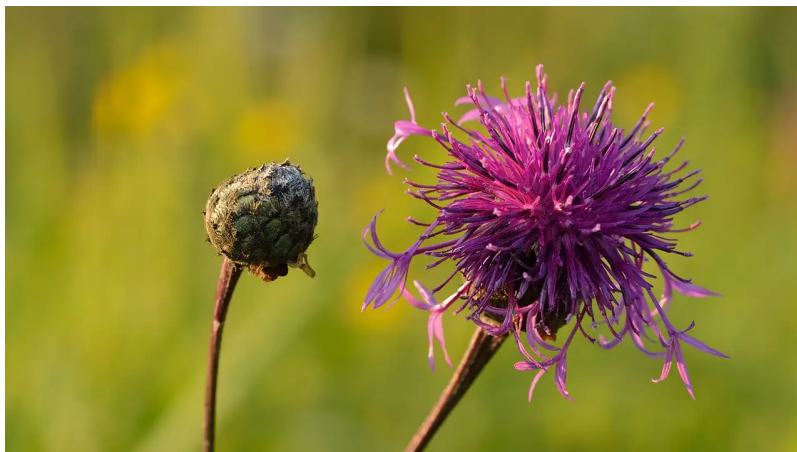
Dat hoeft niet, zegt De Kroon: "De neergang kan naar boven worden omgebogen. Maar dat wordt in een nieuw, natuurlijk landschap."

Hij verwijst naar een [project](#) voor 'bloemrijke dijken', samen met de waterschappen. Het geheim is daar vooral ander maaibeeld. Nu worden bermen en dijken gemaaid met een schadelijke klepelmaaier. Die hakt alle planten kapot en laat de resten liggen. In zulke bermen stapelt stikstof steeds hoger op en blijft uiteindelijk alleen gras en brandnetel leven.

Dat verandert al gauw met een beleid van 'maaien en afvoeren' - en niet alles in één keer, maar 'gefaseerd', zodat bloemen zaad kunnen vormen en rupsen kunnen uitgroeien tot vlinders. Binnen een paar jaar is resultaat te zien: op dijken langs de Rijn bloeien weer grasklokjes, de grote centaurie, wilde marjolein en talloze andere kruiden. En er worden weer tientallen wilde bijensoorten geteld.

Als dit beleid ook [in bermen](#) zou worden toegepast, zouden de bloeiende graslanden die ooit kenmerkend waren voor het Nederlandse landschap weer terugkeren - maar wel op een nieuwe plek.

De grote centaurie, een wilde bloem die in het rivierenlandschap thuishoort.

De grote centaurie, een wilde bloem die in het rivierenlandschap thuishoort.

Foto: Ivar Leidus

Geen herstel zolang stikstofdeken dikker wordt

Toch blijft het dweilen met de kraan open zolang het grote onderliggende probleem niet wordt aangepakt: stikstof. Vorige week vrijdag presenteerde minister Christianne van der Wal voor Natuur en Stikstof het stikstofplan van het kabinet. Die uitstoot moet scherp omlaag, om het verlies van soorten en leefgebieden te stoppen, en om te voldoen aan Europese eisen voor natuurbescherming.

Zo ver zijn we nog niet. De Nederlandse natuur zal op veel plekken eerst nog verder verslechteren. Dat komt doordat stikstof zich opstapelt: zolang de uitstoot hoog blijft, wordt de deken steeds dikker en neemt de schade van bijvoorbeeld [vergrassing](#) en [verzuring](#) eerst nog jaren toe.

Het is eigenlijk overal wachten tot die deken van stikstof weer dunner wordt, zegt Joop Schaminée, hoogleraar plantecologie aan de universiteiten van Wageningen en Nijmegen. "In de tussentijd moeten we zien te voorkomen dat talloze soorten voorgoed verdwijnen."

Daar heeft Schaminée samen met collega Nils van Rooijen '[Het Levend Archief](#)' voor opgezet - een poging om alle bedreigde planten van Nederland voor uitsterven te behoeden. Vaak komen die planten nog maar in piepkleine populaties en versnipperde gebieden voor.

De zaden worden zorgvuldig opgeslagen in Wageningen en Nijmegen, zodat de bedreigde planten een kans houden om uiteindelijk, als het stikstofoverschot weg is, te kunnen terugkeren in de Nederlandse natuur.

Plantenpionier verloor zijn hoop, tot vlak voor zijn dood

Maandag kwamen de ecologen bijeen op de Radboud Universiteit, waar de Victor Westhofflezing werd gehouden, vernoemd naar de bioloog die in de vorige eeuw beroemd werd met zijn beschouwingen over de Nederlandse natuur.

"Westhoff was zelf weinig optimistisch", zegt Schaminée. "Hij heeft tientallen jaren achteruitgang meegemaakt van de Nederlandse natuur, ingezet door ruilverkaveling, verstedelijking en steeds verdere intensivering van de landbouw."

Dat deed hem veel pijn, vertelt Schaminée, die als leerling veel tijd doorbracht met de in 2001 overleden Westhoff. "Zijn meest geliefde landschap lag in Twente. Hij wilde daar jarenlang niet meer terugkeren, omdat er zo veel verloren was gegaan. Uiteindelijk hebben we hem overgehaald om het resultaat van natuurherstel te bekijken bij Ootmarsum."

Een stuk krentenwegge etend op een boeren erf bekende Westhoff aan Schaminée dat het zijn verwachtingen overtrof. "Natuurherstel is misschien toch mogelijk."

Waar heggen terugkeren in het boerenland, neemt biodiversiteit weer toe.

Waar heggen terugkeren in het boerenland, neemt biodiversiteit weer toe.

Foto: Valentijn te Plate, Vereniging Nederlands Cultuurlandschap

Beheer van een levend landschap mag wat kosten

De nieuwe generatie ecologen heeft die hoop vastgehouden. En ze staan bovendien stevig in de samenleving. Zo lanceerde emeritus hoogleraar Louise Vet van het Nederlandse Instituut voor Ecologie het [Deltaplan Biodiversiteitsherstel](#). Naast boeren en natuurbeschermers zijn grote maatschappelijke spelers als LTO, ProRail en de Rabobank aangesloten. "Er is een sterk groeiende bottom-up beweging van boeren die aan verandering werken. Het bruist van de inspirerende alternatieven", zegt Vet.

Sleutel is volgens Vet de ontwikkeling van nieuwe verdienmodellen. "Boeren die ons landschap beheren en natuur herstellen, moeten daarvoor betaald worden. Een gezond levend landschap is een nutsvoorziening."

Een voorbeeld is de Ooijpolder, waar boeren en natuurbeschermers het heggenlandschap herstellen. Ook daar neemt de diversiteit aan bloeiende planten, insecten en vogels inmiddels weer toe. En hebben ook de boeren toekomst.

Zie ook: [Nederlandse landschap verloor 225.000 kilometer heg, roep om herstel groeit](#)

Beeld: ANP

NUjj: Uitgelichte reacties

- Brave_BurgerSoftwareontwikkelaar

zondag 19 juni om 09:50

Ik ben bang dat er op de lange termijn niet veel overblijft van de natuur en het groen in Nederland. Men wil een miljoen woningen bouwen, maar dan is er ook infrastructuur nodig, want mensen moeten autorijden, vliegen, recreëren, werken, winkelen en ze hebben stroom nodig. Bovendien hebben we te maken met een forse bevolkingsgroei (hoofdzakelijk door immigratie) dus over 10 à 20 jaar zijn er weer honderdduizenden woningen nodig. Nederland wordt niet groter dus alles gaat ten koste van groen. Daarnaast wordt het overal drukker. Kijk maar als het mooi weer is met al die files naar het strand toe. Of al die bootjes op het water, dat worden er steeds meer. Het is eigenlijk niet eens meer leuk om nog ergens naartoe te gaan met al die drukte. Wat mij ook opvalt is dat veel natuurgebieden tegenwoordig worden veranderd in rare zandverstuivingen. Echt honderden hectares gezonde bomen worden daarvoor gekapt, ondanks enorme protesten van de bevolking. Dus ik heb niet het gevoel dat er hoop gloort.

[Respect](#) 👍 135 Reacties 🗨️ 25 Reageer >

- Rene_Beem

zondag 19 juni om 08:19

Het artikel meldt dat het dweilen met de kraan open is als de stikstof niet wordt aangepakt en meldt daarna veel voorbeelden waarbij herstel wél mogelijk is. Blijkbaar is biodiversiteit wel mogelijk ondanks (te veel - maar wat is dat?) stikstof als we anders omgaan met het landschap. Kunnen we accepteren dat de natuur verandert? Er zijn plekken in Nederland die ze weer terug willen brengen naar zandgronden, want dat was 100jr geleden ook zo... maar als we 1000jr terug gaan stonden daar misschien wel dikke eiken en nog verder terug wellicht moeras. Welke status wil je bereiken? Ik vind het prima als ecologen meedenken en advies geven maar graag wel reëel en betaalbaar. Daarnaast is dit piepkleine postzegeltje aarde dat Nederland heet zo dichtbevolkt dat natuurherstel naar toen er nog 10 miljoen mensen woonden een utopie is.

[Respect](#) 👍 88 Reacties 🗨️ 7 Reageer >

[Bekijk reacties](#)

NUjj-reacties

Kon niet inloggen in NUjj. Probeer het later nog eens.

[Lees 2.3K reacties reacties](#)

Leestips

Aangeboden door NU.nl en Kiosk.nl

Probeer nu Totaal TV

4 nummers voor maar €6,99

Stopt vanzelf

[Neem op proef Koop los](#)

Probeer nu Eigen Huis & Interieur

2 nummers voor maar €11,99

Stopt vanzelf

[Neem op proef](#) [Koop los](#)

Aangeboden door Kiosk.nl